

Een mogelijke waarneming van de Veldrietzanger (*Acrocephalus agricola*) in Nederland

(Possibly first record of *Acrocephalus agricola*)

door

K. W. L. BEZEMER

Op 27 mei 1967 deden R. Koes en ik waarnemingen langs de spoorbaan Amsterdam-Rotterdam, ter hoogte van het buiten Duivenvoorde (Voor-schoten). Met name interesseerden wij ons voor de Bosrietzanger, waarvan enkele paren aanwezig waren, terwijl zij druk zongen.

Om rustig observaties te kunnen doen waren wij op een betonnen funde-ringspaal van een mast der elektrische bovenleiding gaan zitten. De spoor-sloot is daar gedeeltelijk met dicht riet begroeid, overgaande in een ruige be-groeiing — tussen deze sloot en de verhoogde spoorbaan — van gras, lage en hogere struiken, wilgenboompjes en andere vegetatie, een typische biotoop voor Bosrietzangers. Ook de Rietzanger huist er.

Op een gegeven ogenblik keken wij beiden in een wilgeboompje op enkele meters voor ons, waarin zich telkens Bosrietzangers vertoonden. Plotseling kreeg ik een vogel in mijn 10 x 50 kijker, die ik de eerste seconden voor een Rietzanger hield, omdat hij een lichte superciliair streep had. Maar de vogel was van boven niet gestreept, doch effen, terwijl de roomkleurige oogstreep nog opvallender was en forser dan die van de Rietzanger en eveneens verder naar achteren doorliep. Feitelijk leek het een soort Bosrietzanger of Kleine Karekiet, maar dan met een zware superciliair streep.

Koes keek op dat ogenblik onder in het boompje naar twee Bosrietzangers, maar ik waarschuwde hem direct en ook hij kon deze, ons onbekende, vogel nog korte tijd goed observeren.

Binnen de minuut vloog de vogel weg over de spoor-sloot en hoewel wij nog geruime tijd de omtrek afzochten, zagen wij hem helaas niet meer. Wij had-den er geen idee van welke soort wij hadden gezien en dachten geen van tweeën nog ook maar in de verste verte aan *Acrocephalus agricola*. Bij het nagaan van de literatuur (door ons onafhankelijk van elkaar gedaan, ieder in eigen huis) kwamen wij echter beiden tot dezelfde conclusie: hoogstwaar-schijnlijk hadden wij een exemplaar van de Veldrietzanger voor ons gehad. Ter nadere toelichting hiervan nog het volgende.

Door de forse oogstreep dacht ik, alvorens enkele vogelwerken te hebben geraadpleegd, nog een ogenblik aan de Noordse Boszanger (*Phylloscopus borealis*), maar Koes en ik waren het er over eens dat de vogel zich bepaald niet als een *Phylloscopus* gedroeg, niets groenigs op de bovenzijde had, noch een lichte vleugelstreep, terwijl de poten niet opvallend licht waren, maar vrij donker, enigszins hoornkleurig-bruin, zou ik zeggen.

Onze vogel deed, zoals gezegd, sterk denken aan een Kleine Karekiet of Bosrietzanger. De lichte kin, keel en onderzijde vielen op, naar de flanken

gelig-bruin wordend, terwijl de bovenzijde grauwig-bruin was. Door de korte tijd van waarneming is het echter niet mogelijk een gedetailleerder beschrijving van het vederkleed te geven.

In Hollom's „The Popular Handbook of Rarer British Birds” lezen wij over de Paddy-Field Warbler: „A prominent cream-coloured eye-stripe prevents confusion with Reed or Marsh Warbler”. Dit was precies onze conclusie.

Het milieu waarin wij de vogel aantreffen, klopt uitstekend met dat opgegeven voor de Paddy-Field Warbler. Vaurie (1959) geeft er de volgende karakteristiek van: „Reeds, sedge, willows or rank grass in swamps or near water as well as in low scrubby growth; avoids the denser or more extensive reed beds”.

Hoewel ik natuurlijk nog andere literatuur heb geraadpleegd over *Acrocephalus agricola*, was zulks voor de soortbestemming van onze vogel van weinig belang, omdat wij deze rustig in een boompje zittend waarnamen en geen zang of ander geluid hebben gehoord. Door bemiddeling van Dr G. F. Mees konden wij in het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, Dresser's „A History of the Birds of Europe” raadplegen, waarbij Koes en ik vaststelden dat de in dat werk voorkomende plaat van *Acrocephalus agricola* onze diagnose versterkte. Mees was tevens zo vriendelijk ons het enige exemplaar van genoemde vogel uit het Museum te tonen. Het was in 1878 door Anderson verzameld, maar wij werden uit het wat verfromfaaide balgje, in kleur waarschijnlijk teruggelopen, niet veel wijzer.

Volgens Vaurie (op. cit.) en Voous (1960) komt de Veldrietzanger voor in Z. Rusland (noordoever Zwarte Zee) en een gebied oostelijk en noordoostelijk van de Kaspische Zee (Russisch Turkestan, N.O. Perzië, N. Afghanistan). Zijn verspreiding is echter discontinu en hij komt eveneens voor in Kashmir, midden en noordelijk China en Mandsjoerije. Hij overwintert in India en Burma.

Vaurie vermeldt naast de nominaatvorm in India en Burma twee subspecies: *brevipennis* en *tangorum*, waarvan *tangorum* in centraal Mandsjoerije voorkomt. *Acrocephalus agricola brevipennis* zou volgens hem de vorm zijn van de overige, hierboven genoemde streken en het zou ook deze subspecies zijn die als zeer zeldzame dwaalgast in W. en N.W. Europa is voorgekomen. Hollom (op. cit.) zegt echter dat de in W. Europa waargenomen exemplaren de nominaatvorm zouden betreffen. Er zijn twee waarnemingen uit Fair Isle bekend, één uit Helgoland en één uit Zweden. Deze Zweedse waarneming vond ik vermeld in de herziene editie (1966) van „A Field Guide to the Birds of Britain and Europe”.

Kan, op grond van hetgeen hierboven over deze waarneming is medege-deeld worden aangenomen dat de beschreven vogel inderdaad *Acrocephalus agricola* was? Misschien een niet eenvoudige vraag. Het exemplaar werd kort, maar rustig en van dichtbij, bekeken. De zeer opvallende, ver naar achteren doorlopende superciliair streep van deze Rietzangersoort, maakt o.i. de diagnose er van niet bijzonder moeilijk onder zulke omstandigheden.

SUMMARY:

Possibly first record of Acrocephalus agricola in the Netherlands.

On 27th May 1967, a Warbler was seen near Voorschoten (Province of S. Holland), much like a Reed or Marsh Warbler, but with a very conspicuous, long creamy eye-stripe. The bird was located in a small willow-tree near a ditch (partly overgrown with reeds) with other low vegetation near-by. A few pairs of the Marsh Warbler and at least one pair of the Sedge Warbler were present in the near vicinity. The bird could be quietly observed (10 x 50 binoculars) at a distance of about ten yards; no song was heard. Most probably it was a specimen of the Paddy-Field Warbler, which has not known to occur in Holland before.

LITERATUUR:

- Bannerman, D. A. (1954): The Birds of the British Isles (Vol. III).
Bates, R. S. P. en Lowther, E. H. N. (1952): Breeding Birds of Kashmir.
Dresser, H. E. (1871-96): A history of the birds of Europe etc.
Hollom, P. A. D. (1960): The Popular Handbook of Rarer British Birds.
Peterson, R. T. a.o. (1966): A Field Guide to the Birds of Britain and Europe.
Vaurie C. (1959): The Birds of the Palearctic Fauna (Passeriformes).
Voous, K. H. (1960): Atlas van de Europese Vogels.
Witherby, H. F. a.o. (1945): The Handbook of British Birds.
-